

مقدمه :

وبا یکی از بیماریهای واگیر عفونی است که فقط در انسان ایجاد بیماری می کند. عامل بیماریزایی وبا یک باکتری به نام ویبریو کلرا است و این بیماری در اثر سم تولید شده از این باکتری که در روده کوچک تکثیر می یابد، ظاهر می شود. این بیماری چون اولین بار در منطقه ای به نام التور در آفریقا پیدا شد، به این نام مشهور می باشد. عامل بیماری مدت زیادی در آب زنده می ماند و در مناطقی که سطح آبهای زیر زمینی آن بالا است، بیشتر شایع است و بیشتر عامل بیماریزا از طریق مدفوع و فاضلاب قابل انتقال است.

خصوصیات عامل بیماریزا :

باسیل های گرم منفی بی هوازی اختیاری در گروهی که شامل خانواده ویبریوناسه است قرار دارند. از جنسهای مهم این خانواده ویبریو و آئروموناس می باشند. باکتریهای متعلق به جنس ویبریو خمیده بوده و اغلب غیر بیماریزا هستند. گونه مهم بیماریزا ویبریو کلرا (*Vibrio Cholera*) عامل بیماری وبا می باشد. این بیماری با اسهال آبکی و فراوان مشخص می شود. ویبریو کلرا در گرمای ۶۵ درجه سانتیگراد در مدت ۳۰ دقیقه کشته می شود و در آب جوش ظرف چند ثانیه از بین می رود. کلر با غلظت ۰/۶ میلیگرم در لیتر ، این باکتری را از بین می برد.

علائم بالینی

بیماری وبا دارای دو مرحله است.

۱. مرحله تخلیه ای :

بیمار ناگهان دچار اسهال آبکی ، پرفشار و بدون درد می‌شود و اندکی بعد استفراغ روی می‌دهد. در موارد شدید ممکن است حجم مدفوع از ۲۵۰ سی‌سی به ازای هر کیلوگرم وزن بدن در ۲۴ ساعت بیشتر شود و بیمار تا ۴۰ بار در روز مدفوع داشته باشد. مدفوع در این بیمار ، فاقد صفرا و خون و خاکستری رنگ (نمای آب برنجی) و دارای بوی غیر زننده می‌باشد.

۲. مرحله روی هم خوابیدگی عروق (کلاپس) :

به زودی به علت کم شدن آب بدن ، بیمار وارد این مرحله می‌شود. با از دست دادن ۵ - ۳ درصد وزن طبیعی بدن ، تشنگی و با کاهش ۸ - ۵ درصد وزن بدن ، ضعف و سرگیجه دیده می‌شود. کاهش بیش از ۱۰ درصد وزن بدن ، منجر به ترشح کم ادرار و گاهی قطع کامل ادرار ، نبض ضعیف ، چشمهای گود رفته ، پوست چروکیده ، شکم فرورفته ، گرفتگی عضلانی به علت اختلالات در میزان الکترولیت‌های بدن و در شیر خواران فرورفتگی ملاح و در نهایت خواب آلودگی و مرگ می‌شود.

راههای انتقال

۱. تماس مستقیم :

این بیماری به ندرت از طریق دستهای آلوده ، تماس با مواد مدفوعی و استفراغ بیماران ، ملحفه و لوازم آلوده منتقل می‌شود.

۲. تماس غیر مستقیم :

از طریق آب آلوده به مدفوع انسان ، منابع آب حفاظت نشده ، غذای آلوده ، سبزیجات و میوه‌های آلوده و یا شسته شده با آب آلوده ، شیر آلوده و بستنی تهیه شده از منابع غیر مطمئن.

مخزن و منبع بیماری

انسان تنها مخزن وبا است که به صورت بیمار یا حامل است و منبع بیماری ، اسهال و استفراغ بیماران و حاملان بیماری می‌باشد.

دوره کمون :

دوره کمون این بیماری ممکن است خیلی کوتاه بوده و بستگی به مقدار باکتری وارد شده به بدن فرد دارد. متوسط دوره کمون ۲ - ۳ روز و از چند ساعت تا چند روز گزارش شده است.

دوره واگیری :

تا زمانی که بیمار در مدفوع خود ویبریو کلرا دفع نماید، می‌تواند برای محیط آلوده کننده باشد. افرادی که عفونت مزمن کیسه صفرا دارند می‌توانند به عنوان حاملین به ظاهر سالم در انتشار بیماری دخالت کنند. در این افراد ممکن است بطور متناوب کشت مدفوع مثبت شود. دادن آنتی بیوتیک مناسب در کوتاه کردن این دوره می‌تواند نقش داشته باشد.

عوامل مربوط به میزبان

سن و جنس شیوع :

بیماری در هر دو جنس و در همه سنین دیده می‌شود. در مناطق بومی کودکان نسبت به بزرگترها بیشتر مبتلا می‌شوند. ولی در کودکان زیر ۲ سال به علت ایمنی اکتسابی از شیر مادر ، کمتر از بچه‌های بزرگتر است.

اسیدپته معده :

بیماریها یا داروهای کاهنده اسید معده ، ابتلا به بیماری وبا را افزایش می‌دهد.

ایمنی زایی :

یک بار ابتلا به بیماری ، ایمنی طبیعی دائمی ایجاد می‌نماید.

گروههای خونی :

افراد با گروه خونی O بیشترین ابتلا به بیماری وبا و افراد با گروه خونی AB کمترین خطر ابتلا را دارا هستند.

درمان :

سازمان بهداشت جهانی ، مصرف ترکیب مایع درمانی خوراکی ORS را توصیه کرده است. مصرف ORS حتی در شیر خواران بدون خطر است به شرط این که با مصرف شیر مادر یا آب همراه باشد.

راههای پیشگیری

چون بیماری بیشتر از طریق آب آلوده شیوع می‌یابد، سعی کنیم برای نوشیدن آب، شستشوی ظروف، خوردن سبزیجات از آب لوله کشی کلردار استفاده کنیم. در غیر این صورت آب را بجوشانیم و پس از سرد شدن مصرف کنیم. سبزیجات و میوه‌ها را قبل از مصرف با محلول پرکلرین گندزدایی و پس از شستن با آب سالم مصرف کنیم.

از خوردن ماهی خام یا کم پخته که از آب آلوده گرفته شده، اجتناب کنیم. به دیگران توصیه کنیم از شنا کردن در استخرهای عمومی و از خوردن آبمیوه و ساندویچ یا هر غذایی که احتمال داده می‌شود آلوده باشد، جدا خودداری کنند.